

RETORIKA

Gotovo vsi poznamo naslednjo zgodbo: učenec mora pred razredom nekaj povedati. Išče steno, na katero se bo naslonil, da mu bo varovala hrbet. Roke se potijo in nervozno mečkajo rob oblačila; prestopa se z noge na nogo ali pa jih tesno prekriža; pogled je uprt v tla, v strop, zazrt je v daljavo visoko nad glavami poslušalcev ali pa bega po prostoru. Nato mora nesrečnik še spregovoriti: glas se trese, misel uhaja in polni govor z molkom ter mašili, dihanje je plitko in hitro, v grlu se naredi cmok...

Je kdo pomislil, da si tak govorec še želi izpostavitve? Gotovo ne. Tak "govorni nastop" človeku vzame voljo, počuti se razvrednotenega in ponižanega, ima občutek, da je odpovedal. Svojega znanja ne zna oznanjati. A temu se da pomagati. Imamo priložnost popraviti zamujeno.

Kaj je retorika?

Retorika je boj za pozornost poslušalcev. (Zdravko Zupančič: Mali vedež retorike. Ljubljana: Pravljичno gledališče, 1994.)

Retorika (govorništvo) je javno nastopanje in uspešno komuniciranje; je govorno nastopanje posameznikov pred manjšo ali večjo skupino poslušalcev, ki so zbrani na istem prostoru. (Boris Grabnar: Retorika za vsakogar. Ljubljana: DZS, 1991, 120.)

Kaj bomo počeli pri pouku retorike?

Cilji

- Znam argumentirati in protiargumentirati.
- Znam pripraviti govore za različne priložnosti.
- Znajdem se pri debati, diskusiji, intervjuju, izjavi in prezentaciji.
- Znam samozavestno nastopiti pred radijskim mikrofonom.
- Znam samozavestno nastopiti pred televizijsko kamero.

Vsebina

• Dinamično prepletanje teorije in vaj. Kako sestaviti govor? O čem govoriti? Retorični triki. Nerodni začetki. Kako prepričati publiko? Kako se predstaviti? Kaj na razgovoru za službo? Kako na radiu? Kako pred kamero? Kako pravilno dihati? Kako se znebiti treme?

- Trenje mnenj in argumentov.
- Karizmatični govornik (skladnost verbalne, neverbalne in paraverbalne komunikacije).
- Vrste in oblike govorov (priložnostni govor, najava, intervju, izjava, prezentacija).
- Glas in jezik (barva, intonacija, jakost, ritem, gladkost, besedni zaklad, moč besed).
- Debata in diskusija.
- Odpravljanje nelagodja in strahu pred nastopom.
- Trening večje fleksibilnosti, iznajdljivosti, samozavesti, karizmatičnosti.
- Nastop pred mikrofonom in kamero (predpriprava, nastop, analiza).
- Osebni videz in nastop.
- Treningi, treningi, treningi ...

Metode in oblike dela

Aktivne oblike učenja in treniranja, igre vlog, debata, nastop pred kamero, delo v dvojicah in skupinah, skupinska diskusija o napakah, ki jih je potrebno odpraviti, in pravih prijemih ...

Poudarek bo na DEBATI.

V debati se soočita dve (lahko tudi več) nasprotujočih si strani in poskušata prepričati publiko/sodnike. Debato kot tekmovalno disciplino v taki ali drugačni obliki pozna skoraj polovica držav na svetu.

Vsaka stran v debati, najpogosteje sta dve, ena, ki trditev zagovarja, in druga, ki jo zavrača. Obe imata enako možnost, da predstavita stališča. To pomeni, da ne glede na to, o katerem **debatnem formatu** govorimo, ima vsaka stran na razpolago prav toliko časa kot druga stran. Debatni format tudi določa, koliko govorcev, govornik je na vsaki strani, vrstni red, kako si govorniki sledijo in naloge govorcev, kaj mora kdo narediti.

Vsaka debata ima naprej določeno **debatno trditev**, o kateri se debatira. Običajno so debatne trditve zanimive in pomembne za debatirajoče in publiko (npr. V šole bi morali uvesti šolske uniforme. V šole bi morali uvesti tablične računalnike. V šolah bi morali ukiniti ocenjevanje. Vzgojnih predmetov ne bi smeli ocenjevati.)

Trditev mora biti ubesedena tako, da omogoča argumente tako za kot proti, biti mora jasna in preprosta. Debatna trditev mora biti vedno uravnotežena tako, da omogoča tako argumente za kot proti. Ena stran tako predstavi argumente, ki trditev zagovarjajo, druga strani predstavlja argumente, ki trditev zavračajo ali/in zavračajo argumente zagovorniške strani. Skratka vsaka skupina predstavlja različne poglede, drugačne argumente, izhaja iz različnih predpostavk.

Seveda obe ekipi tudi **zavračata** argumente nasprotne strani, vzpostavi se **točka spora**, kar je jedro, bistvo debate. Velika razlika od neformalne debate v vsakodnevnem življenju, ko poskušamo prepričati sogovornico, je dejstvo, da v izobraževalni debati vedno nagovarjamo **publiko oz. sodnike**. Sodnice in sodnike poskušamo prepričati, da so naši argumenti boljši. Tako sodniki na osnovi različnih kriterijev, najodločilnejši je argumentacija, odločijo, kdo je zmagovalec v debati.

Debata razvija kritično mišljenje, argumentacijske sposobnosti, veščine javnega nastopanja, je odlična metoda za pridobivanje znanja, usposablja mlade za timsko delo in jih uči, kako najti rešitve za različne probleme sodobne družbe.

Vsekakor se debaterji naučijo tudi, kako se gradiva prebira, saj morajo pregledati številne dokumente, da dobijo širok vpogled v obravnavano temo, kar jih uri v hitrem pregledovanju, »skeniranju« takih ali drugačnih dokumentov. Poleg tega se naučijo tudi hitro ovrednotiti pregledane informacije, izluščiti tiste, ki jih potrebujejo za debato.

Vsako leto pa se spoznamo tudi z delom na radiu. Preprosto se odpeljemo v Ljubljano, obiščemo Radio 1, tam pa nam prijazno predstavijo, katere retorične spretnosti so pomembne za radijskega moderatorja oz. kogar koli, ki se znajde pred radijskim mikrofonom ...

Pridite, ne bo vam žal!